

- /4/ Scientific research: its administration and organization. Ed. G.P. Bush, L.H. Hattery. Washington, 1950, Amer.Univ.Press. 115-121 p.
- /5/ Mees, K. - Leemakers, I.: The organization of industrial scientific research. 2. ed. New York, Toronto, London, 1950, McGraw-Hill.
- /6/ Parke, N.G.: Guide to the literature of mathematics and physics including related works on engineering science. New York, London, 1947, McGraw-Hill.
- /7/ Jones, E.L.: Searching the literature of science. Journal of Scientific Instruments 17 /1940/, 253-257 p.
- /8/ Wylie, G.I.: Literature research - its possibilities and technique. Australian Journal of Instrument Technology 4 /1948/, 130-144 p.
- /9/ Stein, G.: Dokumentation und technischer Fortschritt. Glastechnische Berichte 25 /1952/, 209-212 p.
- /10/ Frank, O.: Einführung in die Dokumentation. Berlin, 1949, Beuth. /Handbuch der Klassifikation, Heft 5./ 4 p.

Györe Pál

X - X - X

MŰSZAKI DOKUMENTÁCIÓ A MÉLYÉP- TERV-BEN.

Tervező vállalatnál nélkülözhetetlen a nemzetközi műszaki élet legújabb eredményeinek ismerete. Az É.M. Mélyépterv vezetősége felismerve ezt a szükségletet a vállalat megalakulásától kezdve jó műszaki tájékoztató szolgálat kiépítésére törekedett.

Ma, amikor Magyarországon a műszaki fejlesztés minél jobb hatásfoku megszervezésén dolgozunk, és a technika szín-

vonalának emelésére korszerű és átfogó dokumentációs szolgálat megvalósítása a cél, bizonyosan hasznos lesz, ha rövid áttekintést nyújtunk a Mélyépítési Tervező Vállalat eddigi műszaki tájékoztató munkájáról, és ismertetjük a továbbfejlődést szolgáló intézkedéseket.

A vállalat 1950-ben megalakulása után azonnal, orosz fordítókat vett fel, akik a legfontosabb szovjet vízépítési kézikönyvek és szabványok fordításához láttak hozzá. Ez a munka kibővült és 1951 tavaszán az újonnan alakított általános műszaki osztály keretében szervezett dokumentációs és szabványügyi szakosztályban szervezeti formát is kapott.

Az önálló szervezet lehetővé tette, hogy a tájékoztató szolgálat dolgozói a tervező osztályok igényeihez rugalmasan alkalmazkodhassanak, a személyes munkatársi viszonyt kiépítve, cselekvőleg járuljanak hozzá a súlyponti kérdések: a tiszalöki erőmű, Inota, Sztalinváros, majd Komló, Kazincbarcika, Tiszapalkonya mélyépítési terveinek kialakításához.

A fordítók feladata ebben az időben az országunkban addig alig ismert szovjet szakirodalom kiemelkedő műveinek, illetve azok egyes részeinek fordításából, a háború utáni ötéves tervek mélyépítési tapasztalatait feldolgozó szakcikkek figyelemmel kíséréséből, ismertetéséből és fordításából állt. Ebben az időben készültek azoknak a szovjet sztahanovista füzeteknek a fordításai, amelyeket azután a Közlekedési Kiadó nyomtatásban is megjelentetett.

A műszaki könyvtár létezésének első pillanatától kezdve a vállalatvezetőség teljes támogatását élvezte, és eleinte természetesen a szükséges szakkönyvek beszerzésére összpontosított pénzt, időt és energiát. A folyóiratokat ebben az időben körözéssel tettük az érdekeltek asztalára. Már ebben az időben megindult azonban a folyóiratok dokumentálása is.

A fejlődés következő szakaszában a szakosztályt beolvastották a műszaki fejlesztési osztályba. Ebben a szakaszban történt a meglevő anyag rendszerezése: a műszaki könyvtár állományának decimálása, szerző és szakszerinti pontos, teljes katalógusának összeállítása, a cikkdokumentációs anyag kartonjainak szerző és szakszerinti besorolása, a tervtár anyagának rendszerezése, tervtári kartonok használatba vétele. A tájékoztató szolgálat szükségleteinek ellátására saját fotolaboratórium, könyvkötészet létesült, kiegészült a grafikus csoport, modellezőt szerződtetett a vállalat. A tervtár új, feladatának jobban megfelelő helyiséget kapott, és ekkor vált igazán központi, az egész vállalat

lat minden osztályára, minden tervezési munkára kiterjedő központi gyűjtő szervvé.

A népi demokráciák gazdasági és műszaki együttműködésének fokozódásával a fordítók új feladatokat kaptak: egyrészt a szovjet tervek és szabványok honosítása, másrészt saját terveiknek oroszra, vagy nemzetközi pályázatokra nyugati nyelvekre fordítása terén, illetve kölcsönös tapasztalatossere keretében.

A műszaki fejlesztési osztály keretében folyó tájékoztató munka szempontjából nagyjelentőségű az a körülmény, hogy az osztály legfontosabb feladatként kapta a tervkatalogusok és tipustervek kidolgozását. Emellett a szakirodalmi dokumentáció háttérbe szorult.

A vállalati tájékoztató szolgálat új korszaka nyílt meg azzal, hogy e feladat ellátására önálló műszaki dokumentációs osztályt szerveztek, fordító és dokumentációs szakosztállyal.

A műszaki dokumentációs osztály feladata az, hogy a műszaki irodalom újdonságait beszerezze, azokról az érdekelteket tájékoztassa és a megfelelő válogatással fordításban is rendelkezésre bocsássa. Feladata továbbá, hogy a vállalat által elért műszaki eredményeket vállalaton belül, de annak körén túl is, országos és nemzetközi szinten, kellő formában ismertté tegye és ezzel munkahelytől vagy országhatároktól függetlenül kapcsolatot teremtsen az azonos tárgykörben dolgozó tervezők, műszaki szakemberek között.

- x -

A tájékoztató szolgálat feladatkörének egyes részeit vizsgálva Fritzsche a Die Technik-ben a vállalati tájékoztató központ munkáját négy feladatkörben jelöli ki:

- 1./ terv és irattár,
- 2./ műszaki szakkönyvtár,
- 3./ dokumentáció,
- 4./ műszaki klub.

Ehhez vehetjük még a tájékoztató szolgálat technikai műhelyeit, /foto stb./. Végül helyesen állapítja meg Hernádi Sándor a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatójában megjelent cikkében, hogy az ujtási iroda munkáját is a tájékoztató szolgálattal kell koordinálni. Ez a Mélyéptervben a műszaki dokumentációs osztály keretében szervezetileg biztosítva van.

- x -

Ezek után tekintsük át a műszaki dokumentációs osztályban szervezett tájékoztató szolgálat ez idő szerinti működését és közvetlen feladatait.

A t e r v t á r mintegy 150 ezer pauszt és még sokkal több fénymásolatot őriz. A tervek tervkartonokra történő feldolgozása folyamatos munkával készül, hogy a műszaki fejlesztési osztály a rendezett anyag tervdokumentációját elkészíthesse.

A műszaki könyvtárak 1954-55 évi "Felszabadulási versenyén" I. helyezést ért el k ö n y v t á r állománya 9856 kötet. /Az elmúlt évi szaporulat kb 1500 mű és 600 bekötött folyóirat évfolyam./ Gyűjtőköre a vállalat profiljához igazodik; magyar, szovjet és keletnémet viszonylatban majdnem teljesnek mondható. A nyugati szakkönyvek beszerzését erősen gátolja a valutahiány. Részt vesz a könyvtárközi kölcsönzésben, elsősorban az FTI, OMK és a VITUKI könyvtáraival. A beszerzés főleg a mélyépítés súlyponti feladatait veszi figyelembe. E súlyponti feladatok szakirodalmából a rendelkezésre álló és ajánlott anyag irodalmi címjegyzékekbe foglalása megkezdődött; több ilyen irodalmi címjegyzék, belefoglalva a folyóiratcikkeket is, rendelkezésre áll. /Ilyen címjegyzék készül pl. a bentonit szigetelés, a mezőgazdasági szennyvízfelhasználás stb. tárgyköréből/.

A műszaki könyvtár által beszerzett anyagot, mint az előbbieken is láttuk, a d o k u m e n t á l ó r é s z l e g dolgozza fel.

Ezen a téren elsősorban a külföldi szakkikkek és könyvek címeinek feldolgozása és gyűjtése folyik, /rövid tartalmi kivonattal/. Eddig 1948-ig visszamenőleg 16.500 folyóiratcím van szerző ill. szak szerint cédulakatalógusba rakva, ezenkívül 800 könyvcím és ismertetés. A havi átlagos szaporulat 400 cím. A tervezőosztályok részére a folyóiratcikkek ismertetését 10 naponként kiadott "FOLYÓIRATDOKUMENTÁCIÓ" c. címjegyzékkel oldjuk meg. Ebben a könyvtárba érkezett folyóiratok cikkeinek címeit, magyar fordításukkal együtt, szakok szerint csoportosítva ismertetjük. A saját gyűjtésen kívül szakszerint csoportosítva megtalálhatók olvasótermünkben az OMK és a VITUKI profilunkba vágó kartonjai, az Engineering Card Service és a Schrifttumkartei - Bauwesen kartonjai.

A kiadott három "FORDITÁSI JEGYZÉK" szerint az elmúlt öt évben több mint ezer fordítás készült. A fordítások szakmai színvonalának fokozására, - a lektorálás mellett - s egyszersmind a tervezés operatív előmozdítására nagyon

hasznosnak bizonyult a szoros együttműködés a tervezőkkel. Ennek során kialakult bizonyos tárgykör szerinti munkamegosztás az egyes fordítók között. Egy-egy fordító vállalja néhány rokon szakmában dolgozó tervezőosztály fordítással való ellátását. Az együttműködés során a fordító megismeri a gondjára bízott osztályok feladatait, munkáit, szükségleteit. Ezek ismeretében számukra átfogó tájékoztatást tud adni és a munkájukhoz szükséges irodalmi anyaggal is ellátja őket.

Fokozottan fel kívánjuk használni a jövőben a műszaki klub szervezetében adódó lehetőségeket. A műszaki klub az a legmegfelelőbb hely ahol a műszaki szakemberek a tájékoztató szolgálat munkatársainak bevonásával időnként rendszeresen megbeszélhetik a vállalat műszaki fejlesztésének időszerű kérdéseit; előadások, vitaestek keretében a többiek számára továbbadhatják a vállalat által elért, vagy a külföldi irodalomból összegyűjtött adatokat. Példamutató előadás volt ezen a téren dr. Mészáros László a vitzartályok külföldi irodalmáról. A műszaki klubban rendezett előadások hivatottak arra is, hogy a fiatal műszaki dolgozók figyelmét a technika legújabb eredményeire felhívják és a műszaki dokumentációs osztállyal való együttműködésre ráneveljék.

A vállalaton belüli tájékoztatás nyilvánosságának fokozására a székház első emeleti folyósóján hatalmas 6 m x 2 m fali tábla szolgál. Ezen a táblán a műszaki dokumentációs osztály egyes csoportjainak legújabb eredményei kerülnek bemutatásra. A tábla balszélén a könyvtár új beszerzései közül néhány könyvet ismertet. Nagyméretű fényképek az építőipar újdonságait mutatják, "Újdonságok az építőiparban" címmel. Középen a legérdekesebb fordítások kivonata olvasható. A következő hasáb az állandó kiállításokról számol be és közli az esedékes előadások helyét és címét. Fotóriport következik a munkavédelemről, a jobbszélső hasáb a folyóiratdokumentáció kiemelt annotált kartonjait foglalja magában. Az utolsó rovat "Osztályunk életéből" címmel közöl pillanatfelvételeket.

A nagyközönség felé tájékoztatásul a székház Molotov térre néző földszinti három nagy kirakatát használjuk fel arra, hogy fotomontázsok és kisminták segítségével a vállalat munkájának jellemző vonásait bemutassuk.

Itt említjük meg, hogy a vállalat MSZT szervezete időnként Műszaki Közleményeket ad ki, melyben a vállalat dolgozói ismertetik munkájuk során elért eredményeiket.

Tájékoztató szolgálatot természetesen nem lehet csak vállalati szinten végezni. Az elmúlt években már kialakult bizonyos együttműködés a Vizgazdálkodási Tudományos Kutatóintézettel, a Műszaki Egyetem Központi Könyvtárával, az Építéstudományi Intézettel, az Ipartervvel, mint ahogy erre a könyvtárközi kölcsönzés kapcsán már rámutattunk. A Földmérő és Talajvizsgáló Irodával közösen adja ki általános műszaki irodánk a "MÉLYÉPÍTÉSI ÉRTESÍTŐ"-t amely szakcikkeket, rendeleteket, külföldi cikkdokumentációt a könyvtárak új beszerzéseit közli és az elfogadott újtásokat is ismerteti. A kapcsolat az OMK-val is egyre jobban kiépül. Erre - többek közt - jellemző az is, hogy néhány hónapon belül ez a harmadik közlemény, ami a Tájékoztatóban Mélyépterv dolgozó tollából megjelenik. Ezeket a kapcsolatokat szorosabbra kívánjuk fűzni. A műszaki információs munka országos koordinálása terén az OMK-tól és az Országos Műszaki Fejlesztési Tanácstól várunk hathatós intézkedéseket, valamint a nyugati szakirodalom indokolt beszerzéseinek megkönnyítését. A nemzetközi tájékoztatószolgálat eredményeinek hasznosítására az Országos Széchenyi Könyvtár útján figyelemmel kísérjük a FID munkáját és közleményeit. Szorosabbra kívánjuk fűzni kapcsolatainkat a műszaki szaksajtóval, az Építők Lapjával, a Mélyépitéstudományi Szemlével, a rádió műszaki lapszemléjével, a TTIT-vel. Az elmondottakból kitűnik, hogy a műszaki tájékoztató szolgálat minden korszerű eszközét fel kell használnunk, hogy a nagyvilág hangját a vállalat felé, a vállalat hangját a nagyvilág felé hűségesen, pontosan és minél átfogóbban továbbíthassuk.

Irodalom.

1.070/1955 /VIII.7/ M.T. rendelet, Magyar Közlöny, 1955, aug. 7.

Fritzsche, H.J.: Die Aufgabe und Stellung der Dokumentation im Betrieb, Die Technik, 1955, aug. 8. sz. p. 494-95.

Farradane, J.: Information service in industry. Research, 1953, aug. p. 327-330.

West, H.: Das Technische Kabinett im Dienst der höheren Produktionskultur - Technische Gemeinschaft, Bd. 1/1953, Nr. 7, p. 7-9.

Sahr: Über Inhalt und Aufgaben des Technischen Kabinetts, Technische Gemeinschaft, Bd 3/1955, Nr. 13, p. 304.

- Mathys, E.: Internationale Dokumentation, Schweizerische Bauzeitung, 71/1953, p. 434-35.
- Baer, H.: Dokumentation als Hilfsmittel der Betriebsführung, Schweizerische Bauzeitung, 72/1954, p. 610-612.
- Liebfeld, J.: A műszaki dokumentáció egységesítése a vízellátás és csatornázás terén, Gospodarka Wodna, 12/1952, p. 176-182.
- Majewski, Z.: Tudományos dokumentáció, Przegląd Techniczny 1952/2, p. 151-156.
- How to find what you need? Engineering News-Record, 1954, 20, p. 46.
- Conseil International de Documentation de Batiment.
Usine Nouvelle, 1950, nov. 16, p. 45.
- Hernádi Sándor: A műszaki információ fejlődése és feladatai a kohó- és gépipar területén, Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója, 1955. 5. sz. p. 1-6.

dr. Tóth János

x - x - x

A MAGYAR SZABVÁNYÜGYI HIVATAL
SZABVÁNYDOKUMENTÁCIÓJÁRÓL ÉS SZABVÁNYTÁRÁRÓL.

Szocialista iparfejlesztési politikánk alapvetően az önköltségsökkentés, a műszaki fejlesztés és a termelés egyre nagyobb produktivitásának gondolatán épül fel. E feladatok megoldása mindjobban előtérbe lép napjainkban, amikor a második öt éves terv indulásának küszöbén állunk, tehát a lehetőségek helyes és időben való felismerése több év perspektívájában hozhat jobb eredményeket. Pártunk és Kormá-